„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петном недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 150. У Новоме Саду у недељу 28. септембра (10. октобра) 1880. ГОДИНА XV.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ.“

Цетиње, 25. септембра. Сједињена флота полази данас из которског залива, да Смирну блокира. — Кнежевић Данило вратио се данас са црногорским повереницима с флоте.

Цетиње, 25. септембра. Турски одговор није ништа друго, него понављање пристрасних изговора. Ослањајући се на оклевање сила, Турци предузимљу активне мере. Заступници свију сила формално дају савет кнезу, да војску стави на ратну ногу. Црна Гора послушала савет, ма да се мора борити с неизмерним финансијским потешкоћама, ослањајући се на помоћ Јевропе. — У уторак случајно се запалише две колебе на ораници. Арбанаси, мислећи, да је то знак да ће Црногорци ударити, отворе на целој линији ватру из пушака, која је шест сахата трајала, док не опазише да Црногорци не нападају. — Данас је кнежев рођен-дан свечано прослављен овде и на Суторману. — Овдашње руско посланство овај час добило упутство, да с места пошље на траг све официре, што су овде на допусту. Узрок томе не познат. — Није истина, да су подгорички Турци затворени, што не хтедоше да иду на војску, него због велеиздаје, што су писмено позивали Арбанасе, да ударе на Подгорицу, обећавајући им помоћ. — У недељу излази у „Гласу Црногорца“ врло важно саопштење владино у погледу ульцињске афере.

УГАРСКИ ДРЖАВНИ ПРОРАЧУН ЗА ГОД. 1881.

Гр. Сапари, угарски министар финансија, поднео је у последњој седници заступничке куће земаљскога сабора државни прорачун за г. 1881.

Том приликом је министар држао и подужи говор, у коме је разложио стање угарских финансија и изнео предлог, како да се дефицит најновијега буџета покрије.

Слика, коју нам је министар изнео о садашњем стању државних финансија није ни мало светла ни утешна.

И сам министар у своме говору није могао на ино а да не призна, да је стање угарских финансија заиста озбиљно, премда он не губи наде, да ће се оно ипак с временом поправити . . . .

Најновији државни прорачун показује у име редовна прихода 254·5 мил. у име редовна разхода 270·5 мил. и по томе би редовни дефицит износио 16 мил. фор.

Укупни дефицит пак са прелазним (транзиторним) издањима износи 24·76 мил. у 0·5 мил. више, него што је износио прошле године.

Али и ова свота, ма да је и по себи већ огромна, тешко да ће се слагати са закључним рачунима, који од више година амо показују далеко веће дефиците, него што су били прелиминовани у државним прорачунима.

Министар мисли мањак покрити од чести повишењем непосредног и посредног пореза, и на тај начин нада се до 6·5 мил. добити, од чести емисијом папирне и златне ренте у вредности од преко 18 мил. од којих је емисију у вредности од 7·8 мил. угарски сабор већ одобрио за г. 1880-ту.

Осим тога држи министар, да ће и од продаје једног дела државних добара за идућу годину у државну касу ући око 5 мил. фор.

Али министар финансија тешко да се неће преварити у своме очекивању, на име што се тиче своте, коју се нада постићи повишењем директног и индиректног пореза.

Порез, и директни и индиректни, је по општем мњењу у Угарској достигао свој вршак, тако да се већ не даје повисити.

То показују најбоље пореске рестанције, које се сваке године све то већма множе, па ма се оне утеривале и са највећом строгошћу и безобзирношћу.

Директни порез, на име земљарина, нигде у целој Европи, осим једине Италије, није тако велика, као што је у Аустрији и у Угарској, а то ће много рећи, кад се зна, да земљо-радња, особито у Угарској, не рентује јако, јер још није тако развијена, као што је у напреднијим земљама западне Европе.

И у најновијем државном прорачуну опажа се тежња, да се у разним гранама државне управе уведе што већа штедња.

Али свота, која се постизава том приштедом, није тако знатна, да би много допринела к умањењу годишњега дефицита.

Тим мање може у обзир доћи та приштеда, када се помисли, да војени буџет не да се не умањује, него сваке године све то већи бива.

Тако иште заједнички војени министар од делегација у име војених потреба за идућу годину пуних 6 мил. фор. више, него што је било одобрено за последњу годину, од које своте 2 мил. спадају на Угарску.

Што се тиче инвестиција за идућу годину, то је у државном прорачуну у то име истављена свота од 14.6 мил. у 5·2 мил. фор. више, него што је земаљски сабор у то име одобрио за прошлу годину.

Та свота иште се од чести и за такове инвестиције, које би се с обзиром на злехудо стање државних финансија лако могле одгодити на боља времена. Међу те инвестиције могло би спадати: регулисање Дунава између Буда-Пеште, фиуманско пристаниште, послови око регулисања Тисе и т. д.

У име жељезничке гаранције истављена је у најновијем државном прорачуну свота од 10.7 мил. фор.

Држава у то име сада истина мање издаје, него што је трошила у прошлим годинама, али је ипак та свота још једнако велика, када се у обзир узме, да је држава до сада откупила више жељезница, којима сада сама управља.

Да државни прорачун, као што га је министар финансија изнео пред сабор, неће потпуно одговорити закључним рачунима, него да ће бити далеко већи, осим горе наведенога може служити и то за доказ, што у прорачун нису ушли они трошкови, који ће се по свој прилици морати чинити у идућој години и за које ће влада морати искати накнадни кредит.

Под тим трошковима разумевамо ми у првој линији грађење жељезнице пештанско-земунске.

Угарска влада истина није се још позитивно изјаснила, да ће ту пругу градити о државном трошку. Али како ствари стоје сви су изгледи, да ће држава сама градити ту жељезницу. А то се и посредно даје закључити из буџетског говора гр. Сапарије.

Како је већ одређен термин, када та жељезница има готова бити и промету се предати, то ће се, ради одржања рока, већ идуће године морати живо на њој радити и у ту цељ мораће се издати више милиона фор.

Све то скупа узевши излази као вероватно, да ће дефицит у идућој години, који је прелиминован на 24.7 мил. у закључним рачунима изнети 30—35 мил. фор.

Стање угарских финансија је заиста озбиљно — врло озбиљно. То признају сви, који иоле трезвено и безпристрано умеју да суде. То је уверење свију признатих мађарских патриота и пријатеља ове државе.

Седи Гици је као министар финансија подвргао се био мучноме послу, да у ред доведе угарске финансије. Он је истина у томе доста успео, али да не би подлегао томе претешкоме задатку, морао се на послетку натраг повући.

Коломан Сел кретао се у главноме у правцу свога претече Гицује. И он је похвалне резултате постигао у управи угарских државних финансија. Да боме да ни он није могао сасвим уклонити дефиците, али их је бар свео на мању меру. Дође окупација Босне и Херцеговине и са њоме големи материјални трошкови, те помрсише и покварише све његове финансијске планове.

Изгубив сву наду, да ће и након окупације моћи извести свој финансијски програм и да ће успешно решити свој тешки задатак, даде оставку на своме звању.

Да ли ће оно, што у повољнијим околностима нису могли извести ни Гици ни Сел, сада моћи извести гр. Сапари? —

Угарско финансијско стање показује тужну слику. Државни иметак се смањује продајом државних добара, порески терети све већи бивају — само директни порез, који је год. 1869. износио 43 мил. сада чини већ преко 80 мил. — и државни дугови расту.

Угарска је поглавито агрикултурна држава. Индустрија и трговина није још ни мало развијена. А од развитка индустрије и трговине зависи највише, да земља дође до већега благостања, чега би благодет јако осећале и саме државне финансије.

Млого се даје говорити у теорији о начину, како да се индустрија и трговина у земљи подигне. Али се то у пракси тешко оствара. Да Угарска постигне ступањ вишег развитка на пољу индустрије и трговине, иште се дуг низ година, постојан и истрајан рад и озбиљно напрезање од стране државе и друштва и појединаца.

Јавно мњење у Угарској је уверено, да се државне финансије у садашњим приликама, где европски мир ни за часак није осигуран, не могу поправити, те је за то и овај последњи државни прорачун примило више пасивно и равнодушно.

—*а*

ЗАПИСНИК
главне скупштине „Матице српске“,
держане у Новоме Саду 6. (18.) септ. 1880.

(Наставак.)

Бр. 21. Г. С. Управни одбор под бр. 172. У. О. о. г. подноси у смислу одлуке главне скупштине под бр. 29. Г. С. ex 1879. овај предлог и извештај о ступању у живот стипендијске закладе Катарине Д. Јовановићке:

По гласу 4. тачке тестамента од 12. (24.) јуна 1873 оставила је била Катарина Д. Јовановићка „1525 дуката као главницу, од које ће Васа Пелагић, некадањи архимандрит у Босни, примати камату, док год узживи и узради за опште народно благостање. Почеће пак примати ту камату одмах после смрти његине, и то редовно свака три месеца преко „Матице српске. После смрти његове пак нека се оснује препарандија за српске учитеље у Босни, на чије ће се издржавање камата од те главнице употребити. Али ова главница за издржавање те препарандије моћиће се тек онда у Босну пренети, кад се тамошњи православни народ ослободи и дотична препарандија подигне, донде пак остаће под руковањем „Матице српске“ у Н. Саду, која ће за речену цел хранити главницу и прикупљати камату и половину употребити на препаранде у Босни, који ће тамо и учитељевати. Кад пак тамошњи народ буде ослобођен, онда ће се сва главница са прикупљеним интересом пренети у Босну и предати дотичној општини, где се оснује поменута препарандија, те ће иста општина у споразуму са „Матицом српском“, употребити камате на издржавање препарандије.“

Васа Пелагић, коме је по гласу тестамента доживотно уживање прихода остављено, предао је „Матици“ под 15. новембром 1874. пред сведоцима потписану изјаву, која је у XIX. седници управног одбора од 3. (15.) декембра 1874. бр. 410. У. О. примљена и у којој ово изјављује:

„Почем ми просвјета народна исто толико на срцу лежи као и мој живот и опстанак, то ја из сопствене побуде, у име користи народа уступам ово моје доживотно уживање прихода од вишепоменуте главнице у корист српским препарандима из Босне, који ће се па препарандији у Сомбору за учитеље у Босни изображавати, и то тако, да се за мога живота цјела камата на ту цјел издаје, било двојици или тројици приправника и да „Матица српска“ у Н. Саду тим капиталом рукује и питомце поставља, с тим условом, да ми се право предлагања питомаца уважи исто као и матичино предлагање. Ако ли буде каквих препона за ово пошљедње, то уступам право „Матици српској“ да их и сама као и остале питомце по увиђавности и правди бира.“

Управни одбор примећује, да је „Матица“ по учињеној намири с наследницима Катарине Д. Јовановићке, на коју је и управни одбор одлуком својом од 6. јула 1877. бр. 187. У. О. пристао, примила само 743 дуката; за којих је добивено 4383 ф. 70 н. а не 1525 дуката као што стоји означено у 4. тачци последње воље завештатељке.

Према последњој вољи основателке Катарине Д. Јовановићке и према изјави Васе Пелагића и стању фонда, који показује сувишак од 198 ф., предлаже управни одбор: да се за сада оснује једна стипендија од 150 ф. за приправнике родом из Босне, који ће слушати приправничке науке у Сомборр и да се основно писмо за ову закладу зготови и поднесе високом кр. уг. министарству просвете и црквених послова.

Прима се предлог управнога одбора и истом се поверава, да по њему поступи.

Бр. 22. Г. С. Управни одбор под бр. 215, У. О. предлаже, да се на место магазина, који се срушити, зидају у матичином дворишту станови, који ће доносити бар 8 проц. чистог прихода на уложени новац.

Предлог се усваја и управни се одбор упућује, да на место магазина подигне зграду за станове, у колико то новчана снага фонда матичиног буде допуштала.

Бр. 23. Г. С. Управни одбор под бр. 208. У. О. о. г. подноси штампани преглед стања прихода и потребе појединих фондова, којима „Матица“ рукује заједно с прорачуном на управне трошкове за годину 1881.“

По том прорачуну износи:

Приход са приносом текелиј. фонда	5555 ф. 92 н.
а потреба — — — — — —	5550 ф. — н.
Остаје сувишак	5 ф. 92 н.

На поједине фондове долази 15 н. од сваке фор. од чистог прихода, што према лањском приносу од 17 н. показује уштеду од 2 н. на сваку форинту.

Одобрава се и подноси се високом кр. уг. министарству просвете и црквених послова на одобрење.

Бр. 24. Г. С. Управни одбор под бр. 110. У. О. о. г. подноси прорачун фонда „Матице српске“ за годину 1881.

По том прорачуну износи:

Приход — — — — — —	4541 ф. 48 н.
Расход — — — — — —	4508 ф. 33 н.
Сувишак	33 ф. 15 н.

Посебице пак предложено је на књижевне цели:

1. На награде — — — — —	200 ф. — н.
2. „ штампање „Летописа“ —	1200 ф. — н.
3. „ библиотеку — — — —	250 ф. — н.
4. „ новине — — — — —	150 ф. — н.

Прорачун овај одобрава се и издаје се управном одбору и књижевном одељењу с одбором, да га се у свему придржавају.

Бр. 25. Г. С. Управни одбор под бр. 210. У. О. о. г. подноси прорачун о фонду Наке В. С. Миклушког за годину 1881.

По том прорачуну износи:

1. Приход — — — — —	1852 ф. 85 н.
2. Расход — — — — — —	1779 ф. 93 н.
Сувишак	72 ф. 92 н.
На књижевне награде предложено је	1400 ф. — н.

Предложени прорачун одобрава се у целости и издаје се управном одбору заједно и књижевном одељењу и одбору, с упутством, да се по њему владају.

Бр. 26. Г. С. Управни одбор под бр. 210. У. О. о. г. подноси прорачун фонда Павла Јовановића за годику 1881.

По том прорачуну износи:

1. Приход — — — — — —	3107 ф. 55 н.
2. Расход — — — — — —	1413 ф. 13 н.
Сувишак	1694 ф. 42 н.

Предложени прорачун одобрава се и подноси се високом министарству.

Бр. 27. Г. С. Исти управни одбор под бр. 210. У. О. о. г. предлаже прорачун о фонду Петра Костића за годину 1881.

По том прорачуну износи:

1. Приход — — — — — —	2608 ф. 55 н.
2. Расход — — — — — —	2198 ф. 28 н.
Сувишак	410 ф. 27 н.

Предложени прорачун прима се и подноси се високом министарству.

Бр. 28. Г. С. Исти управни одбор под бр. 210. У. О. о, г. предлаже прорачун о фонду Илије Коларца за годину 1881.

По том прорачуну износи;

1. Приход — — — — — —	259 ф. 86 н.
2. Расход — — — — — —	38 ф. 98 н.
Сувишак	220 ф. 88 н.

Одобрава се и издаје се управном одбору, с упутством, да га се придржава.

(Наставиће се.)

Извештај

епархијске управе епархијској скупштини дијецезе горњо-карловачке о раду епархијских власти, осим епарх. школског одбора, од како су првом епарх. скупштином дана 29. октобра 1871. организоване, па до данас.

(Свршетак.)

Нарочито ове гладне године и епарх. адм. одбор, као и господин дијецезан президиално чинили су савјесно своју дужност, да и народу, који није био кадар пореза у опће, те ни парохијала платити и свештенству које опет с тога не може своје плаће уредно добијати, помогну оне тешке дане преко главе претурити. Искали су, на име, и од управе народних фондова и од цр. кр. главног заповедништва као крајишке земаљске управне области, па најпослије молили су и само Његово Величанство заради предујма из српског народног или ма каквог крајишког фонда, па да се свештенству плаћа намири, а да се народ до новог крува од уђеривања парохијала поштеди.

Али свега тога заузимања и дијецезанова и одборова, једини је резултат то, што је саборски одбор закључком својим од 2. (14.) јулија о. г. број 541. за покриће неуђеривог парохијала ресолвирао суму од 7000 ф. из српског народног неприкосновеног фонда.

Даље, — административни је одбор свагда кад је од које опћине на то умољен био, препоручивао молбенице опћинске на земаљску управну област ради подјељења новчане потпоре на зидање и поправак цркава и парохијалних домова. Извршујући врло пријатну дужност, констатујемо овде, да крајишка влада према расположивим јој новчаним сретствима, доста чини за наше цркве и опћине.

А исто тако и кр. хрв. слав. далм. влада од г. 1872. па овамо, даје опћинама нашим у Сењу и Српским Моравицама сваке године редовно по 7—800 ф. на издржавање свештеника, на поправак цркава и на друге богоштовне цијели.

На овом мјесту неможемо пропустити а да непримјетимо, да се од владе новога бана грофа Владислава Пејачевића Његове Преузвишености, пошто он једнаким наспрам свакога и свачијег имена и права, у земљи права и справедљивости чуством расположен и предстатеље и заступнике православне цркве и српскога народа са сваким повјерењем предусрета, свакоме и још већем добру по нашу цркву надати можемо, него што је то за пређашње владе било.

Главније наредбе и окружнице епарх. адм. одбора, исписане су у истој књизи уз конзисторијалне.

У погледу најнеуреднијег долажења чланова епарх. адм. одбора у сједнице, важи оно исто ваљада још више, него што смо мало прво за чланове и сједнице епарх. конзисторије рекли. Као рјечити доказ томе, наводимо тај жалостни факт, да је 12. (24.) августа о. г. требала бити пленарна сједница епарх. админ. одбора, па дође овамо само цигли један једини члан, а то парох машвински Радивој-Радуловић.

Како год конзисторија, тако и адм. одбор при пуђен је био супституисати два три способна човјека из мјеста и околине за чланове, јер иначе не би никад ни једне сједнице држати могао.

За чланове супституисани су ови: Исак Дошен управитељ ман. Гомирја; Милош Стјепановић умировљени поручник одавде из Плашког и Миле Љубибратовић биљежник опћине плашчанске.

И за чланове админ. одбора вриједи оно исто, што је за конзисторијалне речено т. ј. да г. дијецезан, који одбору већ шест година предсједава, не виђе у сједницама још ни половине одборских чланова.

Због таког немара и апатије према епархијским пословима, и ови су као и чланови конзисторије позвани: или да редовније к сједницама долазе, или да се чланства одреку.

Усљед тога захвалише се на чланству: Павао Пајић парох брђански и Михаило Хрвећанин трговац из Дубице.

А од год. 1871. па до данас помријеше ови чланови: Антоније Живојиновић, бивши подпредсједник епарх. админ. одбора из Карловца; Тривун Вурдеља трговац из Топуског, Јово Девић из Крстиње и Јоанићије Вучинић јеромонах гомирски.

И тако би славна скупштина имала сад попунити епарх. админ. одбор са 6 чланова.

Записници сједнички како епарх. конзисторије тако и админ. одбора сви до данас, аутенцирани су а и остали протоколи који се воде, као и архива у своме су реду. Нека славна скупштина изволи узети на знање, да наша дијецеза за прошле године осим 1879. не дугује ништа српским народним фондовима у име саборских трошкова или вјерозаконског приноса, — и за 1879. биће за који дан распорезано, а за који мјесец дана и покупљено, — као и то, да су сви дотични елаборати епархијске скупштине од 1875. одавде под бр. 1248. ex 1875. експедирани саборском одбору, који их је употребио стварајући предлоге за саборску расправу.

Неће бити сувишно, да славној скупштини јавимо и то, да је трошком, односно предујмом господина дијецезана нашег, штампан за ову годину шематизам наше дијецезе за ових 9 година од како је организована нова епархијска управа. Први је штампан 1873. у Летопису Матице Српске, трошком матичинијем. Остале пак дијецезе наше јерархије — узгред буди речено — до данас никад ни једна није имала свога посебног шематизма.

Завршујући овај извештај, молим славну скупштину да га изволи узети на знање.

У Плашком 15. (27.) септембра 1880.

Представка епархијске скупштине Горњо-Карловачке дијецезе.

Вис. саборском одбору у Карловци.

Жалостна околност та, што се српски народно-црквени сабор, кога је радња лане уз највише задовољство Његовога Величанства са правцем и резултатом њеним прекинута, да је цијелу узврши, по свечаној господина кр. комесара изјави, ове године још једнако не састаје, тишти највише ову, по своме простору највећу, и по своме материалном и просветном стању без сваке њене кривице најназаднију дијецезу.

Свештенство њено од толиких дугих мјесеци, па још из прошле године чак, недобива већином никакве плате. Очајни оцеви светом олтару служећ, залијевају путире горким сузама својим; жене им јадне, дјечица гладна.

Свештеничких мјеста имамо ми пустих 14 данас већ, а из богословије карловачке, због данашње квалификације чина свештеничког, помоћи у подмлатку готово никакве баш; те с тога стрепимо, да ће се, ако овако подуже остане, за кратко вријеме број такових пустих мјеста усугубити на највећу штету наше православне цркве у ови крајеви.

Околности те од штете су големе по онакво дисциплинарне области вршење, како то закони прописују, и иште потреба цркве.

Комуналне школе, што још једнако постоје по цијелој крајини широм, а у наточ §. 7. 111 најв. рескр. од год. 1868. врло се слабо, да неречемо никако, осврћу на потребе православне цркве, и на службу њену, за коју је народна школа народан подмладак подучавати позвана.

Управа дијецезе, неимајућ извора за средства к изашиљању изтражних комисија ex officio, што овде по ови врло пространи и врлетни крајеви епархије пуно кошта, и од приватних и захтијевати није, рамље здраво; нити је тој невољи и само почешће дијецезаново кроз дијецезу путовање и обил жење цркава и парохија, пуно доскочити кадро.

Све те, и друге још, овде ненапоменуте неприлике, што се овде дубље осјећају, него у икојој другој наше српске митрополије доњоземској дијецези, а којима је једино сабор лијека пружити кадар, биле су данас пред очима овдашњој епархијској скупштини, кад је донела свој закључак:

Покорно замолити Високи саборски одбор, да би исти путем и начином законитим, — а по ванредној нужди и поводу потрешене у најновије време из темеља свога аутономије наше црквено-народне и самом, по своме увиђењу и јерархије и народа односно из чланова сабора састављеном депутацијом која би имала да пред највиши нашега најмилостивијега господара престо у најпонизнијој поданичкој вјерности и оданости изнесе тужбу на ове тешке данашњег ванредног у цркви стања неприлике и нужду, е би се оне уклониле што скорије — о што скоријем сазиву народно-црквеног сабора крепко настојати изволео.

Из сједнице епархијске скупштине дијецезе горњо-карловачке, држане у Плашком 16. (28.) и сљед. мјес. септембра 1880.

Његг. Ексцеленцији, високопреосв. господину

Арсенију Стојковићу,

дијецезалном епископу будимском

у Ст. Андреји.

Пошто сљедовавшим иза ренунцијације митрополита патријарха Прокопија постављењем администратора архиепископије карловачке и митрополије српске, и правима њему повлађеним код тога постављења, нимало није провиђено, нити се наспрам светих канона православне цркве наше могло провидити за оне послове, који у делокруг светог архијерејског синода спадају; и пошто би отуда, кад би ово данашње абнормно стање годинама потрајало случајно, и епископат наш и даље ништа нерадио, те поменути послови без расправе и рјешавања почивали, рађале се по цркву неприлике од врло далеког и врло погибелног замашаја: умољава покорно подписана епарх. скупштина дијецезе горњо-карловачке Вашу Ексцеленцију, као по рукоположењу епископа најстаријега, да би се изволио Вашој Ексцеленцији договорно са свом осталом преосвећеном господом епископима што скорије предузети оне кораке, на које вас при данашњем стању јерархије упућује канон и закон, да се црква што скорије поврати нормалном стању своме, и горепоменути епископатскога права и дужности послови, своме нормалноме теченију.

Из сједнице епархијске скупштине дијецезе горњо-карловачке, држане у Плашком 16. (28.) и сљед. мес. септемсра 1880.

Вис. саборском одбору у Карловци.

Епархијска скупштина дијецезе горњо-карловачке крјепошћу свога под данашњим једногласно донешенога закључка изјављује овим високом саборском одбору своју неограничену поузданицу због његове дојакошње радње у опће, и напосе због оних мјера и корака најновијих, које је исти одбор извео, и изводи их, ради очувања црквено-народне аутономије, законом непосредно порученог српском народно-црквеном сабору, а посредно његовом саборском одбору.

Из сједнице епархијске скупштине дијецезе горњо-карловачке, држане у Плашком 16. (28) и сљед. м. септембра 1880.

Политички преглед.

На две стране, на обе српске независне државе управљени су у овај мах погледи Српства нарочито, а и осталог света. Што се догађа на међама југозападне државе српске, око ломне Горе Црне, то бележимо засебно на другом месту. Шта на источној страни Српства навлачи погледа на се, то већ данас ваљда свако Срче знаде. Од среде бави се у **српској престоници бугарски кнез** Александар, од среде је представник бугарског народа гост српског народа из независних држава српских. Да се покаже душевно јединство у домаћина, кнез Никола послао је свог рођака, Пеку Павловића, да га у Београду заступи при доласку владаоца братског бугарског народа. Чувени јунак српски приспео је с многом пратњом на опредељено му место дан пре, но што је гост дошао. Што се и кнез Црне Горе дао заступити на састанку у Београду, то чину том на сваки начин даје важан значај. Значај тај ми смо већ обележили још „пред састанко источно-словенских кнезова.“ О спољашњем виду састанка доносимо програм на другом месту.

Порта је 22. о. м. предала силама колективну ноту, у којој не предлаже само, како да се мирним начином реши црногорско, него се дотиче и свију других још не решених питања, а која би по берлинском уговору требала већ давно да је решила. Шта предлаже у погледу црногорског питања, то на другом месту саопштавамо. Што се тиче грчког питања, Порта предлаже, да се повуче нова грчко-турска граница, тако да Мецово, Јањина, Лариса и Чамурли остану у турским рукама. Она је ноти приложила земљевид, на ком је нацртана граница по том предлогу. Ако силе те услове приме, Порта се обвезује, да ће дотичне области за 100 дана Грчкој предати. Гледе јерменског питања Порта се обвезује, да ће за 4 месеца дана, у смислу 61. чланка берлинског уговора, спровести реформе, којима ће се дотични хришћани моћи задовољити. Порта обећава, да ће све то истом онда учинити, ако силе одустану од демонстрације с бродовима. На четвртом месту говори нота о органском уставу (статуту) за турске области у Јевропи. Порта се обвезује, да ће исти спровести, како буде санкцијонисан, али под условима, који ће све те области опет спојити с отоманском царевином. На послетку се у петој тачци Порта обвезује, да ће с веровницима турског дуга гледати да се тако споразуме, да се под довољним јемством у отомански државни дуг узме и досадашњи државни и онај, што га Турска дугује Русији за ратну наплату.

У Румунији се образује **демократско друштво „Хелијадиста,“** које између осталот узима и ове пропосиције у свој програм: 1. Да се из свију ма ког рода звања из Румуније уклоне сви страни чиновници, писари и др. 2. Да се по свим школама заведе обвезна војничка настава. 3. Да се укину сви редови (ордени) за грађане, а само за војнике да се задрже. 4. Да се чиновници не могу скинути са знања. 5. Да се уреди закон о разводу брака.

Уљцињ.

Као што смо у прошлом броју јавили, Порта је 22. о. м. поднела силама ноту, у којој, као што је обећала, предлаже, како мирним путем да се реши црногорско питање. У истој ноти предлаже Порта и начин, којим би она била вољна да реши и сва друга још не решена питања, а која је по берлинском уговору већ давно требала решити. Анализу оног дела ноте, који говори о тим питањима, саопштавамо на другом месту. Што се тиче црногорског питања, Порта вели, да ће попустити наваљивању сила, те приволети Арбанасе, да предаду Уљцињ, али она је то готова учинити само под већ познатим условима, условима, што их их је набројала у пређашњим својим нотама.

Том портином нотом створена је ситуација, која не отвара ни најмање погодне изгледе за отоманску царевину. По свему изгледа, да ће се демонстрација бродова под Уљцињем претворити у акцију флоте против Турске.

Силе су одмах по пријему узеле турску ноту у расуђење и претрес и већ су се неке изразиле, да се турски предлози не могу никако примити. Прво се Енглеска у том смислу изразила, за њом Русија, а за Русијом Француска. Из Беча се јавља, да је портина нота свуд у опште тако примљена. И сами конзервативни енглески кругови тако мисле. У Лондону у опште сматрају, да је портина нота погрда на сву Јнвропу, те да се части Енглеској мора дати обилна задовољштина.

Међу тим све силе желе, као што се из Париза изреком јавља, да се међу њима одржи слога, те очекују даље предлоге од Енглеске. Оне се сад договарају, како да се Порти на њену ноту одговори, али не одговори само речима, него и делом. Конзервативне силе труде се, да ублаже рђав утисак од портиног држања, али у след последње ноте пореметила се посиција и у тој групи сила. У опште се мисли, да демонстрација под Уљцињем не ће бити довољна, него да ће јевропска флота — и то је нови предлог — морати отићи у Архипелаг, те посести које турско острво, не би ли тако Порту приморала да попусти.

Најглавније је сад, шта мисли енглески кабинет даље радити. Из Лондона навешћују ово у том погледу. Севџемски кабинет ни по што не мисли даље ићи, но што берлински уговор допушта, али Турска мора тај уговор с места и безусловио испунити. Да то постигне, Гледстон ће све и сва употребити, јер, као што он тумачи последњу турску носу, Порта није вољна, да милом испуни поменути уговор. Све султанове услове сматра оп за излику, којом Порта на то смера, не би ли осујетила извршење истог уговора, те с тога се мора Турска силом натерати, да га изврши. Као прво присилно средство, Гледстон ће предложити, да се пошље флота у Воспор, и то, ако се остале силе буду устезале, само енглеска и руска флота. Само ако Порта с места и без услова преда Уљцињ, онда би се могло од отог корака одустати. Но у исто време с блокадом Цариграда — а то би се сматрало само као последица тога, што Порта не ће Уљцињ безусловно да преда — остао би један део флоте под Уљцињем, да Црногорцима буде на помоћи, и то тако, да искрца војску на сухо, па да им помогне, да узму Уљцињ. Ништа то не вређа берлински уговор, него се само тога ради чини, да се исти изврши. С тога Гледстон мисли, да све силе могу те предлоге усвојити.

*

Ево неколики новинарски гласови о турској ноти.

„Дељи Њус“ и „Тајмс“ веле, да иста нота вређа читаву Јевропу. „Дељи Њус“ мисли, да се Гледстон не ће дати завести портиним мазафларијама. Ако се Енглеска повуче на траг, онда ће Русија ступити на пред.

„Репиблик Франсес“ пише: Портина нота прелази сваку меру до оне границе, где је слободно, с њом онако поступати, као што се чини с делима и речима оних, који су од чести изгубили снагу суђења. Добро ће бити, да силе не изгубе из вида природу сметње, која треба да се савлада. Та сметња само је и једино султанова воља. Има мудрих и присебних људи у Цариграду, који ту упорност приписују стању душевног нарушења. Ако нема друге сметње, него само поменуте, и пак садашњи положај није за то мање озбиљан, и прилика је, да се истом (положају) поклони највећа пажња, кад се стане о турској ноти расправљати.

„Журнал де Деба“ пише о истом предмету, па вели, да Турска нота надмаша све, чему се човек од зле воље портине надати могао. Порта рачуна на раздвој сила; да тај рачун осујете и свој споразум очувају, силе не смеју у једно исто доба решавати сва питања, него морају с Уљцињем почети.

*

Јевропска комбинована флота сва се од 23. о. м. налази на окупу у теодоском заливу. Бродови су усидрени дуж „Ривјере дела Бијанка“ и то од запада к истоку, најпре енглески, онда француски, за тим руски, иза њих талијалански и на послетку аустрији, а на крају десног крила немачка корвета „Викторија“. Поједине швадре поздравиле су при уласку у Боку аустријску заставу са 21 метком из топова, на што су одговорили са форта Спањола. 22. о. м. стигао је под Котор адмирао Сејмур на „Хеликону“. Он је на броду дуже време конферисао с црногорским специјалним повереником, послао једног гласника на Цетиње, па тек кад се исти вратио, вратио се Сејмур сутра дан у Теодо.

Сејмур је позвао црногорског кнежевића Данила, да развиди флоту. Кнежевић је збиља 24. о. м. дошао на „Хеликону“ у Теодо. Бродови су га дочекали у свој галиса заставама и бандераиа и поздравили га пуцњавом из топова. Сутра дан вратио се кнежевић дома.

Из угарског прорачуна за г. 1881.

Државни прорачун за г. 1881. што је предложен угарском сабору, садржава ове цифре:

А) Редовити издатци.

I.	Краљевски двор — — —	4,650.000
II.	Кабинетска писарна — —	70.952
III.	Државни сабор — — —	1,300.301
IV.	Заједнички издатци — —	31,702.136
V.	Средишње мировине — —	130.093
VI.	Мировине — — — — —	4,028.751
VII.	Државни дугови — — —	103,907.077
VIII.	Предујмови железницама —	10,718.000
IX.	Потреба нутарње управе Хрватске-Славоније и крајине —	5,696.453
X.	Река — — — — — —	85.040
XI.	Државни рачунарски двор —	130.000
XII.	Председништво министарства	308.600
XIII.	Министарство око особе Њег. Величанства — — — —	50,563
XIV.	Министарство за Хрватску и Славонију — — — — —	35.880
XV.	Министарство нутарњ. послова	7,617.764
XVI.	Министарство финансија —	42,991 600
XVII.	Министарство за јавне радње и комуникације:	
	а) Министарство — — —	12,334.493
	б) Државне железнице — —	13,548.220
XVIII.	Министарство за пољоделство трговину и обрт — — —	8,243.838
XIX.	Министарство богоштовља и наставу — — — — —	4,525.930

XX.	Министарство правосуђа —	9,973.767
XXI.	Министарство земаљске обране	6,484 000
	Укупно	268,533.198

Б. Прелазни издатци и инвестиције.

I. Пролазни издатци.

I.	Министарство око особе Њег. Величанства — — — —	1.000
II.	Министарство нутар. послова	4.588
III.	Министарство финансија —	906.465
IV.	Министарство за пољоделство трговину и обрт — — —	287.328
V.	Министарство за богоштовље и наставу — — — — —	21.040
VI.	Министарство земаљске обране	265.892
VII.	Министарство комуникација —	300.000
	Укупно	1,516.313

II. Инвестиције.

I.	Министарство финанција —	7,061.285
II.	Министарство за јавне радње и комуникацијe:	
	а) Министарство — — —	5,831.155
	б) Државне железнице — —	1,206.750
III.	Министарство за пољоделство, трговину и обрт — — —	313.465
IV.	Министарство за богоштовље и наставу — — — — —	91.800
V.	Министарство правосуђа —	100.000
	Укупно	14,604.455

В. Ванредни заједнички издатци (за сада по прорачуну за г. 1880) — 2,526.130

А. Редовни доходци.

I.	Државни дугови — — —	14,030.069
II.	Река — — — — — —	100
III.	Државни рачунски двор —	1.800
IV.	Министарство око особе Њег. Величанства — — — —	300
V.	Министарство унутар. посала	914 619
VI	Министарство финансија —	208.292.057
VII.	Министарство за јавне радње и комуникације:	
	а) Министарство — — —	8.460.723
	б) Државне железнице — —	13,548.220
VIII.	Министарство за пољоделство, трговину и обрт — — —	8,455.999
IX.	Министарство за богоштовље и наставу — — — —	433.665
X.	Министарство правосуђа —	276.133
XI.	Министарство земаљске обране	124.542
	Укупно	254,538.227

Б. Пролазни доходци.

I.	Министарство унутр. послова	4 988
II.	Министарство финанција —	9,871.500
	Укупно	9,876.488

Биланца.

Редовни издатци — — — — —	268,533.198
Прелазни издатци — — — — —	1,516.313
Инвестиције — — — — — —	14.604.455
Ванредни заједнички издатци — —	2,526.130
Укупно	287,180.096
Редовни доходци — — — — —	254,538.227
Прелазни доходци — — — —	9,876.488
Укупно	264,414.715
Укупни издатци — — — — —	287,180 096
Укупни доходци — — — — —	264,414.715
Мањак	22,765,381

а обзиром на издатке, који се имају предложити делегацијама под насловом редовних и ванредних заједничких издатака и који су, сравних их са прелиминарним у предидућој години, виши у округлој своти за — — — — 2,000.000

износи укупни дефицит 24,765.381

Тај укупни мањак од 24,765.381 фор. имаде се покрити:

1. са 1,500.000 фор. који се очекују на темељу основе закона о порезу на петролеј, што је већ разправљена и прихваћена од угарскога сабора.

2. са већим доходком од 5,000.000 који се очекује код непосредних и посредних пореза на темељу основа закона, што су већ предложене и још ће се предложити.

3. издањем златне и папирне ренте на темељу законитог овлашћења, што је добивено законским чланцима VIII. и IX. од године 1880. а није употребљено у години 1880. Од туда имало би се добити 7,800 000 фор. Свега 14,300.000 фор.

Остали део мањка од 10,500.000 фор. покриће се даљим издањем златне ренте.

= Нови Сад, 27. септембра. — „Обзор“ доноси у свом 228. броју и то у „политичком прегледу“ примедбе на чланак „Заставин“ под насловом „Чеси и Мађари“, и пре свега вели: да „само незрео човек могао је у онако еминентном политичком питању поставити се абсолутно на верско становиште.“ Ми за сад на то примећавамо то: да писац чланка не тражи и не треба од „Обзора“ сведочбу зрелости, нити се у обште „Застава“ подлаже суду „Обзора“. Што се тиче одговора прашки „Н. Листова“, који су на чланак одговорили негледуш, по „Пресиној“ тенденцијозној зашиљеној белешци, на тај је одговор међутим већ одговорено, и ако „Н. Л.“ на то што примете, ми ћемо се на то обазрети.

Јамачно је и „Словенски Народ“ своје примедбе написао по „Пресиној“ белешци, или можда по белешци тој написаном чланку „Н. Листова“.

„Сл. Народ“ наваља симпатије Словенаца за време херц.-бос. устанка и србско-турског рата, о коме времену у „Застави“ није говорено, као што смо то „Н. Листима“ приметили. „Али, поставља „Сл. Н.“, кад смо видили, да је србство преслабо (?!) да би само ослободило те земље испод турског јарма, поздрављалисмо њијово ослобођење по Аустрији.“ Лепо! „Сл. Народ“ истина додаје: „Никад нисмо одобравали тежње германизације или мађаризације, већ смо захтевали за њи подпуну равноправност и слободу, како захтевамо за се.“ Јесте, поздрав је примљен, али како је са „захтевима“ — ено читајте и у самим хрв. листовима, и то онда, кад се са „Хрватима“ у Босни — и Херцеговини тек боље, него са Србима поступа, бар се поступало. Јесте „жалити“, али не истакосмо ми разлику „вере“, него је истакоше и непрестано истичу наша браћа Хрвати. Зар то у последње време за владавине Хрвата у Босни-Херцеговини није свем свету белодано постало? Из тога, што би се „обшти непријатељи веселили“, још не следује, да Срби од своје браће морају ћутећки неправду подносити, него: да се обоје на ум узму, а особито они у који је рукама власт, па и немогу трпети од Србаља.

Оволико „Сл. Народу“.

„Обзор“ надвезује на то још примедбу: да „што су Словенци увидили и осведочили се тек после србско-турског рата од 1876. то су у Хрватској знали, и о том су били осведочени пре тога рата, те су за то а не из каква антигонизма или мржње противу србства „заговарали“ окупацију Босне-Херцеговине по Аустрији, само да се из ње прогна османлијска власт. Да је при том било шовинистични Хрвата, који су мислили, да ће из те окупације потећи велики добит за Хрвате, дапаче за све славенске народе монаркије тога не тајимо, али трезни Хрвати, који се нису никад варали о старој Аустрији, окупацију су од првога часа, кад је она постала вероватном, сматрали са онога гледишта, на које су касније дошли Словенци. Данас су и они хрватски шовинисте разочарани подпуно.“

Тако „Обзор“ сада. „Подпуно разочарење“ бележимо са задовољством — шат буде из тога плода.

Но ево „Застави“ на онај чланак дође неочекивана ако и неотична помоћ. Нека читају и Срби и Хрвати, а и Словенци, па и Чеси чланак „Устава“ у 10. броју под насловом: „Источни живаљ прама истоку“, и који почиње: „Био Милетић или други тко писац онога Заставиног чланка — он је писао онако, како Срби по целој својој прошлости, и по свима „санцима“ (!) о својој будућности морају писати. Узалуд би се тајила опрека међу западним и источним живљем славенства“ — и доказује то из историје од распре међу Византијом и Римом, па до данас, само што сад православној Русији и католичкој Аустрији приписује улогу Византије и Рима. Ни ми нисмо говорили о опреци вере, као таке, него о томе, да се политика у риву вере облачи, што ми не би желили.

Тај ћемо чланак саобштити, и можда на њ одговорити — можда велимо, јер је „Уставу“ у тој ствари лакше у карабу свирати, него „Застави.“

Па -и опет смо увек баш ми, који воду мутимо??

НОВИЈЕ.

О даљој акцији сила у погледу демонстрације против Порте имају ове новије вести:

— Из Беча јављају, да су се силе врло брзо сложиле у томе, да предлоге портине просто одбију. Силе се сад договарају о енглеском предлогу, што се тиче демонстрације флоте. Предлог је таки, веле, да не ће нарушити јевропску слогу.

— Из Лондона јављају, да предлог гледстонов, о ком се силе сад договарају, премешта главну акцију сједињене флоте у једну луку на малоазијској обали, јамачно у Смирну. Флоте ће ту луку блокирати и сваку свезу исте с Цариградом спречити. Узаптиће се свиколики приходи с острва. Силе рачунају на то, да Порта не ће моћи дуго одолевати тој материјалној пресији. Ако се тај предлог прими, одмах ће један део флоте из Боке Которске одбродити у Бешички залив.

— Као што „Дељи Њус“ дознаје, Порта у својој последњој ноти обећава, да ће Грчкој досуђено јој земљиште за 100 дана уступити само под оним условима, што их ставља за предају Уљциња. Даље иште Порта, да се поруше подунавски градови и да турска војска поседне Балкан.

— По новијим вестима из Лондона, рат међу Русијом и Китајем канда је неизбежан. Страни министри спремају се, да из Пекина отиду у поморску варош Хевфо, где се налази енглеска, француска и немачка швадра.

— У Ђенову долазе депутације из талијанских вароши, да Гарибалда поздраве. И шеф „Иреденте“, професор Цупета из Напуља, и познати народни заступник, Кавалоти, стигли су тамо.

Разне белешке.

(Програм за дочек кнеза Бугарског у Београду.) Издан је овај званичан програм:

1. У Радујевцу дочека ће кнеза Александра генерал Лешјанин, који га поздравља добродошлицом од стране кнеза Милана. Генерала Лешјанина прате пуковник Богићевић и мајор Франасовић, које ће генерал одмах ставити на расположење кнезу Александру. Они остају у тој дужности до повратка кнеза бугарског. На станици радујевачкој дочека ће кнеза Александра још и епископ неготински са свештенством, командант тимочког кора с официрима, као и власти грађанске са грађанством неготинским.

У Радујевцу на обали биће постројена једна батерија, која ће поздравити кнеза Александра са 21 метком из топова.

2. При пролазу поред градова Фетислама, Смедерева и Београда (ако не би ноћу прошао) кнез ће бити поздрављен пуцњавом из топова, а упарађена војска на бедемима одаће му војничку почаст.

24. Септембра.

1. Кнез Александар приспеће у Београд 24. септембра у 11 сахата пре по дне.

На станици београдској дочекаће високог госта кнез Милан са својом свитом, министри, председник државног савета, виши официри, управитељ вароши Београда и председник општине са неколико одборника општинских. Једна чета стајаће војске са заставом и музиком биће упарађена на Сави; музика ће за све време свирати бугарску химну. Кнез Милан представиће министре и осталу напред поменуту господу кнезу бугарском на лађи. По изласку из лађе оба ће кнеза проћи поред војске, а за тим на дворским холима у пратњи једног ескадрона кнежеве гарде отићи у двор.

Први полуескадрон гарде ићи ће пред колима кнежевским; поред кола кнежевских с обе стране јахаће ордонанс-охицири с ескадроним командиром; за колима кнежевским ићи ће у првим колима Ристић, председник министарства, с Кировићем, агентом Бугарске; у другим колима генерал Лешјанин с г. бароном Ридезелом, дворским маршалом кнеза Александра; у трећим колима Сава Грујић, дипломатски агенат и генерални консул Србије у Софији, са Стоиловим, начеоником кнежеве канцеларије.

За овим колима ићи ће други полуескадрон гарде са својим официрима.

За гардом ићи ће у првим колима пуковник Богићевић са потпуковником Поповим, командантом дружине бугарског кнеза; у другим колима мајор Франасовић с ађутантом кнеза Александра, капетаном Ползиковим и поручником Увалевим. Затим ађутанти кнеза Милана.

Дуж улице кнеза Милана, почев од „Златног Крста“ па до двора, биће упарађена два батаљона стајаће војске, два ескадрона коњице и две батерије.

2. У двору: дворска стража поздрави ће високог госта, а музика свираће бугарску химну.

3. Пријем кнеза Александра и његове свите од стране кнегиње.

4. Варош декорисана, а у вече осветљена. У 8 и по часова у вече бакљада пред двором од стране грађанства вароши Београда са војеном музиком и певачким друштвом.

25. Септембра.

Пре по дне примаће кнез Бугарски подворења.

После по дне преглед вароши, града и касарне у граду, велике школе, народног музеја, војене академије, и вел. касарне; у вече у 8 и по сати свечана представа у народном позоришту (присуствују само позвани гости).

26. Септембра.

Пре по дне примаће кнез Бугарски подворења; после по дне смотра на топчидерском брду; у вече гала-ручак у двору.

27. Септембра.

Пре по дне лов у кошутњаку и доручак у Топчидеру; у вече бал у двору.

28. Септембра.

Високи гост биће испраћен онако исто, као што је и дочекан. До Смедерева пратиће га кнез Милан, министри и председник државног савета. Одатле отпратиће га до границе изасланик кнеза Милана генерал Лешјанин с официрима, који су били придати кнезу бугарском. Високи гост биће и у повратку поздрављен пуцњавом из топова са српских градова приликом проласка поред истих.

(Рукопис светога Петра.) Бечки „Фатерланд“ донесе ту скоро ову вест: Жидовски један часопис у Цариграду доноси извешће о том, да је изненада нађен један рукопис светога Петра. Прошле године преминуо је у Јерусалиму старац од 109 година. Звао се Кур и живео је у некој пећини. Иза њега нађоше у њој на 200.000 франака новца и стар некакав шал од кашмира, у ком беше замотано разних папира. По тим папирима дознало се, да је старац био син богате обитељи из Стокхолма из Шведке. Међу писмима нађоше исписан завојчић старога египатскога папироса, замотан у комад зелене тканице, која се у прах разпала, чим се је дотакнуше. На том папиросу написане су јасним јеврејским словима речи: „Petrus piscator, discipulus Jesu, filii Dei, qui permanet operibus suis, loquitur ad populos terrae, qui audierunt verbum Domini in necessitate charitatis el in nomine Dei sancto“. На крају написано је: „Ego Petrus piscator finivi scribere verbum charitatis anno quinquagesimo aetatis mace. Pascha tertio post mortem Domini mei et Dei mei Jesu Christi, filii Mariae, in domo bliari (?) et scriptum est prope templum Domini“. Јерусалимски жидовски научењаци и одасланици лондонскога библичкога друштва суде, да би тај рукопис светога Петра могао бити автентичан. Лондонско то друштво понудило је обитељи Кур у Стокхолму за тај рукопис врло знамениту своту новаца, али га није могло добити, већ само дозволу, да се исти препише, преведе и фотографски сними.

(Папуча.) И код нас има папуча важну и тајанствену улогу, јер је она страшан скиптар у руци наших жена, али на истоку има папуча своју много вишу судбину. Кад је која мусломанска жена од свога мужа увређена — јер и тамо имаде несталних и неверних мужева — онда она само оде кадији и метне пред њега папучу наопачке, тако да ђон окрене горе. Ово је довољно. Она није нужно ни речи да каже, кадија разуме шта се хоће и он јој одмах даде допуштење, да се може од мужа раставити. О, колико би се код нас папуча пред судију носило! — Туркиња кад жели да се разговори са својим мужем, а она му по робињи својој пошље папучу. Ако јој је која другарица дошла у посету, о она метне пред врата папучу, а то то значи, да муж — ако би дошао — не улази унутра јер има страна женска у соби, па с тога није му слободно улазити. Овај знак Туркиње кадкад и злоупотребљују. — Знаменито је и то, што сваки мусломан има у цркви своје папуче, које обује кад уђе, а изује кад изађе из мошеје, као што код нас у цркви има многи свој сто; при уласку у мошеју има кадкад читав брег од папуча. — А одкуда долази израз: „нико не зна, где га ципела жуљи“? Кажу да је то први изрекао римски сенатор Павле Емилије, и то овом приликом: Он је дуго живео са својом женом Папиријом, која му је родила сина, који се после под именом Сципијона Емилијана јако прославио; па је доцније Павле своју жену отерао. Пријатељи га одговараху од тога, но он дигне место сваког одговора, ногу и рећи ће својим пријатељима: Зар ово нису лепе ципеле? Зар нису нове? Па ипак нико не зна где ме жуље! — („Јав“.)

(Опасан паук.) У Мехици има једна врста паука, који су велики као орах, а ноге су им дугачке до двадесет сантиметара. Паука тога зову они Венагрило (сирћетар), јер заудара јако на сирће, а то је срећа, јер га човек позна по мирису. Веле да је уједа тога паука тако опасан, да се од њега може и да умре.

(Јачачке дружине у Источној Румилији.) Познато ће бити, да су јачачке дружине по Источној Румилији од покрајинске владе укинуте и распуштене. И пак оне од иста постоје и броје 36.000 чланова, који знају оружјем владати.

Уредништву овог листа достављена је **нова књига:**

— **Орао.** Велики илустрован календар за годину 1881. која је проста, има 365 дана. Уз сарадњу српских књижевника уређује Стеван В. Поповић. Година седма. Цена је 50 новч. или 1 динар. У Новом Саду. Издање штампарије А. Пајевића. 1881. На 4-ини 14 л. и 134 стр.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком октобра почиње нова четврт за оне поштоване претплатнике наше, који су само до пола године претплатили. Учтиво им овим за рана напомињемо, да изволе настојати око поновљања претплате.

Лист се без готове претплате неће моћи никоме слати, за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања одправљати могао. Наруџбине без новаца неће се моћи уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се односи на уређење листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

Умољавамо пријатеље листа, да не пожале труда, те да поштоване сународнике, који би листа држати могли, побуђују на претплату листа.

„Застава“ излази четир пута преко недеље.

Претплата остаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

На целу годину	14 ф.	— или	35	дин.
На по године	7 „	„	17½	„
На четврт године	3 „ 50	„	9	„
На месец дана	1 „ 20	„	3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Романију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 16. (28.) септембра 1880.

Власништво и уредништво „Заставе.“

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ НА ЕКОНОМСКИ ЛИСТ

„ПРИВРЕДА.“

Из године у годину множе се вести како наш народ у овим крајевима материјално пропада. Познато нам је да се од године дана амо живље договарају родољубиви писци наши да удруже своје умне снаге, те да се тој пропасти тражи за времена лека. Како су у књижевноме раду нашем с ову страну Саве све то ређи списи, који се баве материјалним, животним потребама нашега народа, то се све живље осећа потреба, да се створи орган, који би подстицао народ наш на живље развијање привредне снаге; излагао и показивао му пут и начин како да се отргне застајања, пропадања, те да удари путем напредовања у разним струкама привреде.

Излазећи на сусрет поменутој намери наших писаца да се подстакне жива размена мисли свију родољубивих стручњака зарад **материјалнога напретка народа нашега**, решисмо се да **почев 1-им октобром** о. г. издајемо економски лист „ПРИВРЕДУ“, која ће излазити сваког 1-ог и 15-ог дана у месецу.

У листу „ПРИВРЕДИ“ излагаће се и разлагаће се лако и разумљиво поуке из свију грана привреде. Наиме лист ће доносити почетком сваког месеца економски календар попис свију радова у томе месецу; даље ће се излагати у појединим оригиналним и преведеним чланцима питања из појединих грана привреде; обележаваће се дописима и извештајима са разних крајева економско стање нашега народа; доносиће се цене појединих производа са главнијих пијаца; бележиће се омање економске вести; пратиће се наша и страна економска књижевност; задаваће се од уредништва листа економска питања и даваће се савета и обавештаја који се буду тражили од читаоца и из народа. Напокон ће лист доносити и економске објаве и огласе.

Радујемо се што смо задобили за уреднике и сталне сараднике листу „ПРИВРЕДИ“ ове одличне снаге гг.: **Игњата В. Бурјана** главнога надзорника српских народних црквених добара за сараднике за **све пољско-привредне струке**; професора **Јована Живановића** за **пчеларство**; **Др. Ђорђа Натошевића** за **воћарство**; **Стеву Симоновића** кр. културнога саветника за **виноградарство**; **Јована К. Борјановића** управитеља „Геданке“ за **вртарство**. Лист „ПРИВРЕДУ“ уређиваће гг. **Игњат В. Бурјан** и **Јован Живановић** у Ср. Карловцима.

Све што се тиче уређивања листа шиље се на адресу проф. **Јована Живановића у Ср. Карловце.**

Лист „ПРИВРЕДА“ излази на највећем формату осмине сваког 1-ог и 15-тог дана у месецу и стоји 3 фор. на целу, 1 фор. 50 нов. на по године а 80 нов. од октобра до краја децембра 1880. За Србију и стране земље стоји лист 9 динара на целу годину или 3 динара на 4 месеца.

Претплата и све што се тиче администрације листа шаље се потписаној накладној штампарији у Н. Сад.

Умољавамо поједине родољубе, народне свештенике и учитеље да препоруче лист и да купе претплату. За труд њихов уступамо им уз захвалност нашу 10% од претплате.

У Н. Саду о Крстову-дне 1880.

НАКЛАДНА ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

САД БАШ ИЗИЂЕ ИЗ ШТАМПЕ

„ОРАО“

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР

за годину 1881.

Овај највећи, најбољи, најлепши и по томе најјефтинији српски календар распрострт је за ово шест година у више од 80,000 комада по свима крајевима где има Срба.

КАЛЕНДАРСКИ ДЕО „Орла“ уредио је проф. Л. Сандић. Овај део доноси знамените године српске и опште, годишња времена, помрачења сунца и месеца, црквено рачунање времена, пасхалију, небесне знакове, сунце и планете, особито брижљиво израђену планету владара (са сликом.) У сваком појединoм новим и лепим знацима урешеном месецу стари и нови календарион, мене месеца, гатање о времену, предзнаке о години, радње месечне на дому и у пољу, народне и земаљске светковине, занимљиве белешке, статистику земаља и владара. — „Орао“ доноси и у своме седмоме лету за год. 1881. најодабранији забавни и поучни садржај урешен уметнички израђеним сликама.

ЗАБАВНО-ПОУЧНИ САДРЖАЈ

„Орла“ за годину 1881 грана се на ове одељке:

НАРОДНЕ ЗАДУЖБИНЕ: 1. **Животописи и завештаји народних добротвора:** А. Гереског, Димитрија Голубовића, Лесе Павковића (од Т. К. Поповића) и Стевана Бадрљице. 2. **Реч две о народним добротворима** од П. 2. ПРИПОВЕТКЕ ИЗ СРПСКОГА ЖИВОТА: 1. **Мајка Црногорка** од Т. Крстова Поповића. 2. **Гробље, венчање и крштење**, збиља из српско-турског рата 1877—8 од Борише добровољца. ИСТОРИЈА НАШИХ ДАНА: **Мис Аделина Павлија Ирби**, српска добротворка од Д. Ј. ЧИТУЉА: 1. **Царица руска Марија Александровна.** 2. **Милан Костић прота бечејски.** КЊИЖЕВНИЦИ И УМЕТНИЦИ: 1. **Др. Јован Суботић.** 2. **Катарина Ивановића сликарка.** НАРОДНА ПРИВРЕДА: 1. **Два фрушкогорца о виноградарству** од С. Симоновића. 2. **Писмо уреднику „Орла“** (против гајења свилених буба) од Аце Орешковића. 3. **Пабирци из пчеларства** од Јована Живановића. 4. **Пасуљица соја** од др. Ђорђа Радића. 5. **Чокотова уш — филоксера** од К. Б. Гросингера. ПРАВНЕ ПОУКЕ од др. П. **Нов угарски казнени законик.** НАРОДНО ЗДРАВЉЕ: **О алкохолизму**, други чланак од др. Ђ. Натошевића. ПЕСНИШТВО: **Каматник** песма Змај Јована Јовановића. БЕЛЕШКЕ зарад разумевања слика. ВАШАРИ и ОГЛАСИ.

ИЛУСТРАЦИЈЕ

за „Орла“ 1881. израђене су брижљиво и уметнички у првим заводима у Бечу, ликови су махом дрворези. **„Орао“ за 1881. доноси 35 слика наиме:**

I. НАСЛОВНУ СЛИКУ: **Народни добротрори**, група из ликова А. Гереског, Д. Голубовића, А. Павковића и С. Бадрљице. II. ЛИКОВЕ: 1. Царица Марија, 2. Мис Ирби, 3. Пушкин, 4. др. Ј. Суботић, 5. Катарина Ивановића, 6. Милан Костић. — Вође либералне партије у Енглеској (7 сл.) III. СЛИКЕ ИЗ СРБИЈЕ: 1. Конак кнеза Милоша у Топчидеру. 2. Конак кнеза Милана у Нишу. 3. Народна школа у Нишу. 4. Српска православна црква у Нишу 5. Град Соко у Србији. 6. Град Голубац у Србији. IV. СЛИКЕ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ: 1. Мајка црногорска слика Чермакова. 2. Црногорски поп. 3. Црногорка пред црквом чува оружје. 4. Црногорка чека драгога, слика Чермакова. 5. Црногорци у бој на арбанашкој страни. V. СЛИКЕ ИЗ ПОЛИМЉА: Голеча на Лиму. VI. СЛИКЕ ИЗ РУСИЈЕ: 1. Руски тутор, слика Лебедева. 2. Први пољубац, слика Димитријева. 4. Коваци пред Цариградом, слика Каразинова. 5. Руска сељачка кућа. VII. ЕКОНОМСКЕ СЛИКЕ: Пасуљица соја; филоксера (4 слике). VIII. ПЕСНИЧКЕ СЛИКЕ: **Шајлок** (уз песму „Каматник.“)

У календарскоме делу има изрубрицирани листова за бележење.

„ОРАО“ за год. 1881. штампан је на углађеној артији а стоји само **50 новч.** За Србију **1 динар.**

Наруџбине из Србије прима наш главни комисионар књижара **В. Валожића** у Београду, који даје према наручбини рабат од 20—25%. — Наруџбине из осталих крајева упућују се на потписану штампарију. Растуривачима према количини наручбине дајемо **25% рабата**, а који поруче већи број за **готово** добијају **35%**.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА у Н. САДУ, издавалац **„Орла“ и „Царића.“**

---

†

Јављам свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ћу у суботу 4. (16.) октобра о. г. у 11 сах. пре по дне у саборној цркви давати годишњи парастос својој нигда не заборављеној матери,

КАТИ НЕДЕЉКОВИЋ

рођ. МАЧВАНСКИ,

позивајући све сроднике, пријатеље и знанце на ту тужну свечаност.

У Н. Саду 25. септ. (7. окт.) 1880.

Ђорђе Ф. Недељковић.

Курс бечке берзе 27 септ. (9. окт.)

5% металица	70.25
5% народног заима	72.—
Аустријска златна рента	86.—
Угарска златна рента	105.75
Државни зајам од 1860.	129.—
Акције банчине	820.—
Кредитне акције	276.—
Лондон	118.50
Угарске разтеретнице	94.75
Темишварске разтеретнице	93.25
Ердељске разтерентице	93.75
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.64
Наполеондори	9.44
Немачке марке	58.25

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

Црквено-школска општина меленачка ће 9. октобра, по старом календару, издавати на јавној дражби своју пустару Окањ која има 268 лапаца и 1300 □ хвати. Ближи услови ће се на дан дражбе прочитати.

У Меленцима 22. септембра 1880.

2—3 ЦРКВЕНИ ОДБОР.

КУЋА Милеве Нецић под бр. 1930. у златној греди у Новом Саду продаје се из слободне руке, упитати се код Алек. Вашаш у Каменици. 1—3

Мешовита трговина

М. П. МИХАЈЛОВИЋА

у Јарковцу 2—3

потребује два спомоћника и једног шегрта из боље куће. Спомоћници могу одма ступити у радњу, и то један спецерајиста и један мануфактуриста.

Објава.

У властелинској каменичкој и лединачкој шуми издаваће се **овогодишњи жир** под закуп путем дражбе, која ће се 1. (13.) октобра 1880. у властелинској писарни у 10 сати пре подне обдржавати. Сви они, који жировину у закуп узети желе, позивају се учтиво на ту дражбу.

У Каменици 20. септ. (2. окт.) 1880.

3—3 **Властелинска управа.**

Помодна, мануфактурна и пирибершка радња

ПАЈЕ МОМИРОВИЋА У ВРШЦУ

потребује два добра старија спомоћника, који су српском, немачком и мађарском језику вични, и који могу одма ступити. 1—3

СКОРО ПОКЛОЊЕНО!

Због велики плаћања и напуштања просторија продајемо, од стечајне управе пропале **„велике творнице британија сребра“** примљено велико стовариште

са 75% испод процене,

дакле **скоро поклоњено. За само фор. 6.70,** које није ни половина радне заслуге, добијаду се следећи предмети који су пређе **ф. 30.— коштали** а за бело остануће истих

јамчи се 25 година.

6 **ножева** са особ сеченицом.
6 **виљушака** од прав. енгл. брит. сребра.
6 **тешки кашика** од брит. сребра.
6 **кашикица** од финог брит. сребра.
1 тешка **кашика за чорбу** од брит. сребра.
1 масивна **кашика за млеко** од брит. сребра.
6 фини издуб. **тањирића.**
6 **рашљица** од брит. сребра.
3 леп масивне **чашице за јаја.**
3 особита **тањирића** за шећер.
1 особита кутија за шећер или бибер.
1 **цедило за чај** најфинија врсте.
2 врло лепо **чирака.**
2 фине ставке на чирапе од алавастера.

50 комада. — Сви ти 50 комада заједно коштају

6 фор. 70 н.

Наручбине се извршују по пошт. поузећу чрез г.

Blau & Kann,

General-Depot der Britannia Silber-Fabriken,

Wien, I., Elisabetstrasse 6.

Стотинама захвалница и признателни писама налазу се у нашем бироу на углед свакому.

Код наручбина довољна је атреса:

Blau & Kann, Wien. 3—12

Тражи се вешт угоститељ, искусан и вичан доброј кујни, за гостионицу „белог анђела“ у Тителу, код Франца Перковца. 2—3

Оглас.

На основу законодавне одлуке од 13. децембра пр. год. министарство војно продаваће на дан 15. октобра ове год. офертaлном лицитацијом државни пароброд „Делиград“ са 5 мањих старих шлепова гвоздених и затекшим се лађаним прибором.

Кауција се полаже 10 проц. у готовом новцу или у државним папирима.

Услови се могу видити у канцеларији инжинирског оделења војног министарства, а купцима са стране могу се и у препису послати.

Лађа са шлеповима може се у Београду видити.

Оферте са кауцијом треба послати војном министарству до означеног дана продаје. Оферте без кауције неће се примити.

И. Н. 1935. Из канцеларије инжинирског оделења војног министарства 17. септембра 1880. год. у Београду. 2—3

МНОГОБРОЈНЕ СВЕДОЧБЕ ПРВИ МЕДЕЦИНСКИ АУТОРИТЕТА, МЕДАЉЕ РАЗЛИЧИТИ ИЗЛОЖАБА.

Кроз 30 година прокушана

АНАТЕРИНСКА ВОДА ЗА УСТА

од

Др. Ј. Г. Попа,

цес. кр. дворског зубног лекара у Бечу, Bognergasse 2. свакој другој води за уста као прави одвраћало против зубобоље и устни боља, против трулежа и разклимања зуба, предпоставља се, од пријатног мириса и укуса, јача десни и служи као најбоље средство за чишћење зуба.

Да би тај обљубљени а необходно нужни препарат свим круговима приступачан био, држимо флаше у разним величинама и то 1 вел. флаша 1 фор. 40 н. средња 1 ф., а мала 50 н.

Попово анатеринско зубно тесто

за чишћење, јачање и одржавање зуба, одстрањење неугодног мириса и зубног камена.

Цена једне стаклене кутије фор. 1.22.

Попово ароматично зубно тесто

кроз много година припознато као најбоље средство за негу и одржање зуба. Цена по комаду 35 нов.

Попов вегетабилни прашак за зубе

чисти зубе, одстрањује тај досадни зубни камен, а зубна глазура прими белоћу и нежност све више и више. Цена једне кутије 63 нов.

Др. Попа зубна пломба

којом сваки сам шупље зубе испунити може.

Арамот. мед. биљни сапун

за улепшање и побољшање лица и опробан против сваке нечистоће кожње у запечаћеним оригиналним паклицама по 30 новч.

На повољно знање!

Да се избегне фалзификовање доставља се п. публици да је свака флаша осим заштт. марке (фирма, хигеа, анатер. препарат) још и спољним замотачем увијена, који у јасном васердруку царског орла и фирму показује.

Добити се може: у Н. Саду Ц. Б. Гросингер, М. Максимовић, Г. Плавшић апатекари. Д. Кода, Љ. Стефановић трг. У Панчеву В. Х. Граф, Ф. Рада, Ф. Бауер апат. Т. Арсеновић, С. А. Суботић трг. У Београду Ј. Дилбер, Драшкоци апат. У Земуну А. Д. Јовановић трг. Ф. пл. Бенко апат. У Белој Цркви Ф. А. Фајгл. У Вршцу С. Страх, А. Молдовањи апат. У Митровици Цајсергер апат. У Варадину Деодато васл. апат. У Паланци Ц. Харликовић апат. У Петровцу Ј. Ференц ап. У Карловци Л. Страсер апат. У Илоку Ф. Ласло апат. У Вуковару Ф. Кирхбаум, А. Крајчовић апат. У Футогу С. Цвик апат. У В. Бечкереску Д. Келнер, Ј. Клески апат. У Иригу Д Весели апат. У Тителу А. Цан удова апат.

П. н. новосадској и публици из околине јављамо понизно, да од 1. новембра о. г. на овдашњој пијаци а **у кући „Матице Српске“** отварамо радњу под фирмом

МАРКО НИКОЛИЋ И ДР.

Иста радња биће богато снабдевена разноврсном робом прве врсте и из првих извора, и то

помодном мануфактурном, белог еспапа и разноврсном конфекцијом.

Јамчимо за брзу, солидну и тачну послугу.

П. н. публику молимо, да нас у нашем новом подузећу што обилније потпомогне.

У Новом Саду месеца септембра 1880. С поштовањем

2— **Марко Николић и др.**

НА ЗНАЊЕ.

Јављам пошт. публици, да сам услед јефтиног купа од јесењих и зимских мушких, женских и дечијих одела, у стању **сваку конкуренцију са јефтиним ценама надмашити**, ипак чиним пажљивим да је сва роба покрај све јефтиноће од најбоље струке и по најновијем укусу и кроју, зато умољавам да би се о истинитости увјерити могли за посјету моје трговине, која се налази **у главној улици бр. 857. до златне звезде.**

С поштовањем

6— **МОРИЦ БАУЕР.**

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.